

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. II. Alia generalis probatio Secundi Ordinis, in Diœcesanâ Synodo,
Autoritatis, deducta ex plerorumque Ecclesiæ Sæculorum praxi universâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

plar, illudque legi. Extant adhuc Canones, qui, quamvis convocari Synodum prospiciant, finemque, ob quem habenda est, exponant; de solis tamen documentis, convocatis ab Episcopo dandis, loquuntur hi omnes Canones, & his similes continent testimonia *negativa* contra Secundi Ordinis in Dioecæsana Synodo auctoritatem, & de solo fine, propter quem habita fuit Synodus, agunt.

Hæc omnia testimonia nihil contra auctoritatem de qua agitur concludunt, & sunt, ut ita dicam, imperfecta, cum mentionem duntaxat, faciant de una parte rerum quæ fiunt, aut in eâ fieri debent.

Quantum verò ad *Positiva* testimonia, duplicis sunt generis. Alia clarè innunt talem & talem exercuisse potestatem, in Dioecæsana Synodo, Secundum Ordinem. Istius generis, inter alia, ea sunt, quæ pronuntiant, Statuta Secundi Ordinis consensu, aut de consilio facta fuisse. Alia duntaxat insinuant, Secundum Ordinem participem fuisse eorum, quæ à Synodo facta sunt. Talia sunt ea; quæ ostendunt Synodos Dioecæsanas habitas fuisse veluti Concilia; sive illis tribuendo Concilii nomen, aut præcipuam Conciliorum prærogativam, nempe Spiritus Sancti opem; sive statuendo eas bis per annum celebrandas forè secundum Cånones, qui id de Conciliis Provincialibus definierant; sive statuendo unumquemque per Procuratorem adesse teneri, quando ipse adesse non poterat; sive poenas infligendo iis, qui adesse negligerent; sive mentionem faciendo de Appellationibus, quæ ad ipsam Synodum deferrentur, sive nos certos faciendo in eâ reos judicari, omnesque delatas controversias dirimi; sive prohibendo, ne quis antè finem Synodorum, sine licentia discederet; sive insinuando à Synodis Statuta fieri; denique, sive præcipiendo, Synodum per plures dies duraturam, vel fidem faciendo, quasdam Synodos per plures dies continuatas fuisse. Inter secundi hujus generis positiva testimonia, nonnulla sunt, de quibus forsàn aliqua proponi posset difficultas; scilicet, an de Synodo Dioecæsana, an de Concilio Provinciali, agant hæc testimonia.

Quod modò dictum est, hoc in Monito, est veluti ordo, quem sequi statuimus in iis, quæ dicturi sumus, de Secundi Ordinis auctoritate in Dioecæsana Synodo agentes. A præjudicio ordiemur, de quo sermo habitus fuit, utpotè maximè apto ad ea, quæ hanc materiam spectant, in certum ordinem dirigenda.

DE SECUNDI ORDINIS IN DIOECESANA SYNODO AUCTORITATE, Dissertatio.

CAPUT PRIMUM.

PRÆJUDICIUM GENERALE in gratiam SECUNDI ORDINIS in Dioecæsana Synodo AUCTORITATIS.

Multa sunt facta indubitata ex quibus Generale præjudicium deduci potest, in gratiam auctoritatis, Secundi Ordinis in Dioecæsana Synodo.

Primum repetitur ex eo, quòd, in omnibus Conventibus, in quibus tractari solent ea, quæ congregatos Homines spectant, ut abusu emendatio, vitiorum correctio, quæ Corpori dedecus afferunt, Statuta necessaria huic fini dirimendæ Controversiæ ad Synodum delatæ, fieri solent, & hi homines aliquo modo sunt participes eorum, quæ fiunt in iis, quæ has res spectant: quod potest reduci vel ad vocem *Decretoriam*, vel ad vocem *Consultativam*. Hujus rei tot extant testimonia, quot sunt ejusmodi Conventus, Tales sunt 1. Conciliorum Convocationes. 2. Capitulum Regularium, sive Generalium, sive Provincialium, sive Conventualium. 3. Capitulum Sæcularium Canoniorum, & aliarum Ecclesiasticarum Societatum. 4. Universitatum. 5. Facultatum Universitatum. Porro: Synodus Dioecæsana est totius Cleri Dioecæsani Congregatio, quæ semper habita est ad corrigendos mores, emendandos abusus, in quâ vulgò facta sunt Statuta, in quâ sæpè de litibus Civilibus judicatum est, vel Capitalibus, in quâ demùm frequenter actum est de rebus Communibus toti Clero Dioecæsano, ut de Episcopi in Clerum Juribus, & vicissim De Cleri in Episcopum prærogativis honorificis, vel præminentibus.

Sic, vel hi qui Synodo Dioecæsana interfuerunt, jure, & ut membra, aliqua voce aut Decretoria, aut Consultativa, gavisi erunt; aut dicendum est, eos pejoris fuisse conditionis, quam eos, qui tenentur interesse vel minimis Conventibus suprâ recentis.

Non minus constat Synodum Dioecesanam bis per annum habitam fuisse: elapsis sæculis eandem Synodum tunc tribus vel quatuor Diebus continuari: Dioeceses tantæ fuisse longitudinis, ut ad eam convenire non possent Parochi sine longâ absentia, sive ratio haberetur dierum adventui & reditui necessariorum, sive dierum, per quos habebatur Synodus. Denique non minus liquet huic itineri maximas impensas necessarias fuisse, multumque nocere non solum longo itinere defatigatis Pastoribus, sed & Fidelibus, qui absentibus Parochis per multos dies absque Sacramentis è vivis discedere poterant.

His observatis, vix credi potest hoc tempore Synodum Dioecesanam unicè convocari propter res, quæ agi possent sine ulla auctoritate, ex eorum parte, qui ad eam convocabantur; quod tamen evenisset, si in Synodo data duntaxat fuissent Concilia, data, vel generales vel speciales Monitiones, lecta Statuta jam facta; de Ministerio Sacro ratio reddita. Hæc enim, & alia similia, absque Synodo peragi potuissent, Litteris ab Episcopo ad Rectores missis, aut Epistolis uniuscujusque Episcopi, Parochis scriptis; & quando id agi debuisset modo minus congruo sine Synodo, quam in Synodo, utilitas, quæ ex Synodi celebratione percipi poterat, tanta non fuisset, ut ipsi cedere debuissent & defatigatio & impensa & mala, quæ ex Pastoris absentia Fidelibus evenire poterant.

CAPUT II.

ALIA GENERALIS probatio SECUNDI ORDINIS, in Dioecæsana Synodo, auctoritatis, deducta ex plerorumque Ecclesia Sæcularum praxi universâ.

Mens hinc non est invictè statuere, ferè semper, & ubique habitas fuisse Synodos Dioecæsanas; sed indicare loca ea, quibus hujus facti probationes depromi possunt, & inde inferre, Secundum Ordinem in Dioecæsana Synodo auctoritate gaudere debere. Hæc autem probationes leguntur, in Conciliorum Canonibus, in Synodorum Statutis, & Auctoritatibus aliundè desumptis: quæ omnia in decursu operis tractabuntur. Hæc autem testimonia evidenter astruunt, Secundum Ordinem aliquam, in Dioecæsana Synodo;

nodo; auctoritatem exercuisse, omnibus ferè temporibus, & in plerisque Ecclesiis; undè sequitur, Secundum Ordinem, in Synodo, sine iniustitia auctoritate privari non posse.

Etenim, apud omnes constat, non levis esse auctoritatis consuetudinem, usumque longævum, novitatesque plerumque discordiam parere: quid igitur censendum de tot sæculorum praxi, & tam universali? Quæ ipsi non debetur reverentia? Nonne haberi potest, aut, ut verius loquamur, nonne habenda est, veluti una ex prisca Institutionibus, quæ intactæ remanere debent, ut verbis GELASII Papæ utamur, qui expressis verbis definiit, *contra Statuta Patrum condere aliquid vel mutare, nec hujus quidem Sedis potest auctoritas: apud nos enim inconcussis radicibus, viget antiquitas, Cui Decreta Patrum sanxere reverentiam.* Nonne jurè ac meritò Episcopo dici possit, qui hanc praxim mutare vellet, *ne transgrediatis terminos, quos posuerunt Patres tui*, nec aliam tibi tribuas auctoritatem; an iis sapientior es? Nonne, quæ tunc vigerant, rationes, vigent? Nonne verisimile videtur, esse has rationes?

Primo promissione CHRISTI, in gratiam Conventuum in ipsius nomine agendorum, facta universo Conventui, non verò soli Præsidi hujus Conventus. Sicque talem promissionem Episcopo prodesse non posse, nisi in Diœcesana Synodo congregatos homines consuleret.

Secundò, multis in occasionibus Apostoli Septuaginta Discipulos congregaverunt, quibus successerunt Sacerdotes, & uno animo Successorem Judæ elegerunt. Diaconos denique, uno consensu questionem de Circumcisione, & aliis Mosaicam Legem spectantibus, diremerunt. Decebat ergò secundum hoc exemplum, ab Episcopis primorum sæculorum eundem honorem deferri Presbyteris, præsertim Parochis, eos congregando ob quadam Diœcesis negotia, eos consulendo, aut consensum eorum hunc ob finem postulando.

Tertiò, Hierarchia Dei nomine instituta in Ecclesiâ Catholica, non Episcopis solis constat, sed Presbyteris, & Diaconis; & inter functiones Hierarchicas, quæ administrationem & Statutorum faciendorum potestatem tribuit, collocatur. Undè accidit, Presbyteros Rectorum personâ, & Ecclesiasticarum Societatum Præsidium, portionem Christi gregis gubernandam habere, ipsosque Diaconos Romæ & Hispaniæ, eo jure gavisos fuisse, & etiamnum nomine Cardinalium Diaconorum, & Archidiaconorum gaudere. Ut ergò Diœcesana Synodus semper eo fine coacta est, ut gregis commodo in Diœcesis regimine consuleret, æquum erat eos, qui aliquam partem in hoc regimine habebant, cum eo congregatos aliqua gaudere auctoritate, circa ea, quæ ad conservationem boni Ordinis agebantur.

Hæc tria Momenta omnibus vigerunt temporibus, de qua enim habitus est sermo, tandiù duratura est promissio, tandiù duratura est Ecclesia. Vices Apostolorum tenent Episcopi, istique illos imitari tenentur, tanquam suorum munerum exemplar, & iisdem nunc constat personis Hierarchia, quibus præteritis sæculis constabat.

CAPUT III.

ALIA PROBATIO in gratiam auctoritatis SECUNDI ORDINIS, in Diœcesana Synodo, ex hujusce Synodi origine deprompta.

Quando hæc aggrediar auctoritatem Secundi Ordinis in Diœcesana Synodo hujusce Synodi origine stabilire, is non sum, qui credam à me proferri posse clara testimonia, quæ claram faciant mentionem Temporum & Locorum, quibus origo Synodi

debetur; dudum enim omnibus notum est defuisse Synodos: verum non minus constat, conjecturas, quæ habentur, causas, propter quas habita est, sufficienter indicare, Secundum Ordinem, in ea, auctoritate gaudere debere.

Prima conjectura desumitur ex conformitate Synodorum Diœcesanorum cum Conciliis Provincialibus, quæ, ut infra ostendetur, tanta est, ut manifestè pateat, eas ad instar horum Conciliorum directas fuisse. Porro, liquet eos, qui tenentur Conciliis Provincialibus interesse, ut Conventus Membra, in iis semper auctoritatem exercuisse, ut etiamnum exercent; cum semper Voce Decretoria gavisi fuerint, & etiamnum gaudeant. Credendum igitur est, Diœcesanas Synodos directas secundum Concilia Provincialia, in iis servatam fuisse aliquam auctoritatem iis, qui adessent.

Hæc conjectura sequente confirmatur; ista autem nititur iis, quæ prima in Synodo Diœcesana, cujus Acta supersunt, gesta sunt. In ea enim accipimus, ab Abbatibus & Parochis, simul cum Episcopis, factum fuisse quod ab Episcopis in Conciliis Provincialibus agebatur. Synodus autem, de qua mentionem hic facimus, *Altrissiodorensis* vocatur, celebrata Anno Quingentesimo Septuagesimo Octavo. In ea verò apertè demonstratur, has Personas, Abbates, scilicet, & Parochos, diremisse multas quaestiones, quæ Dogma spectabant, vel Mores, Canonibus *Tertio, Octavo, Nono, Vigesimo Secundo*, & ab iis, multa de Disciplina Statuta facta fuisse.

Alii *Quadragesima* Canones id non minus luculenter probant. Hæc inter Statuta, pauca sunt, quæ ex præcedentibus Conciliis depromantur: quantum verò ad Decisiones, non immeritò credi possit, eas ex his Conciliis depromptas fuisse; quamvis proferantur absque ullius Canonis anterioris citatione, quasi omnes novæ forent.

In Canonum *ultimo* legitur, eos communi consensu factos fuisse, & uno animo, eodem modo, quo Episcopus, subsignant Abbates & Parochi; & ut hic, in chirographo, nomini suo proprio Dignitatis suæ nomen adjungit, idem præstant & Abbates & Parochi, ut videre est in Subscriptionibus subsequentibus, *Annacharius Episcopus subscripsit. Vianobdis Abbas subscripsit.* Alii ferè eodem modo subscribunt, *Vigilius Presbyter subscripsit.* Alii Triginta & unus Parochi idem præstant. Idem fit à Diaconis: hi autem, nempe Diaconi, adjungunt, se *Nomine Rectorum* subscribere.

Denique, Canonum antiquissimi, qui Conciliorum Provincialium congregationem jubent, nos docent, ea haberi ad tractanda Provinciæ negotia, & ad terminandas Controversias natas; & inde inferri potest, Synodos Diœcesanas habitas fuisse ob res Diœcesis Universæ communes, & imprimis, ad terminandas Controversias, quæ ibi ortæ essent. Porro: si talis sit Diœcesanarum Synodorum origo, ut credendi locus est, manifestè liquet eâ probari, à Secundo Ordine, in ea, aliquam auctoritatem exerceri debere; Cum horum Negotiorum & Controversiarum cognitio unice spectaret vel judicia, vel Statuta, quæ ex his Synodis emanabant, in quibus Secundus Ordo, numero saltem, dominatus est.

Ut novum robur accedat his conjecturis, præmittere non debeo, *Sanctum CAROLUM*, qui tam sedulo investigavit originem gravissimorum Ecclesiæ usum, asseruisse, originem Diœcesanarum Synodorum, ad tempora Apostolorum referendam esse, eamque S. Spiritus afflatu directam fuisse. Hæc autem leguntur initio primi sermonis in undecima Synodo Diœcesana: *Verum ipsum audire juvat: Sancta profecto & laudabilis consuetudo, hoc est, ab Apostolorum primordiis ad hæc usque tempora, Spiritu Sancto dictante, & promovente deducta.* Hæc autem leguntur in *Actis Ecclesiæ Mediolanensis*, pag. 1220.

Enimverò, si hæc Synodi suam temporibus Apostolorum